

Autorité de protection des données
Gegevensbeschermingsautoriteit

Advies nr. 103/2020 van 19 oktober 2020

Betreft: advies m.b.t. een ontwerp van decreet *streckende tot het aanmaken van een leerlingbegeleidingsdossier* (CO-A-2020-097)

De Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna de "Autoriteit");

Gelet op de wet van 3 december 2017 *tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit*, inzonderheid op artikelen 23 en 26 (hierna "WOG");

Gelet op de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG* (hierna "AVG");

Gelet op de wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens* (hierna "WVG");

Gelet op het verzoek om advies van mevrouw Caroline Désir, minister van Onderwijs van de Federatie Wallonië-Brussel, ontvangen op 24/08/2020;

Gelet op het verslag van mevrouw Alexandra Jaspar, Directeur van het Kenniscentrum van de Gegevensbeschermingsautoriteit ;

Brengt op 19 oktober 2020 het volgende advies uit:

I. VOORWERP VAN DE AANVRAAG

1. Het ontwerp van decreet *strekken tot het aanmaken van een leerlingbegeleidingsdossier*, hierna het ontwerp, voegt in Boek I, Titel VII van het *Wetboek voor basis- en secundair onderwijs* een nieuw Hoofdstuk 10 in.

2. De bepalingen van dit hoofdstuk omkaderen de creatie van het elektronisch leerlingbegeleidingsdossier (hierna het dossier). Het is een persoonlijk gestandaardiseerd dossier dat voor elke leerling wordt aangemaakt naar aanleiding van zijn eerste inschrijving in een school en het zal hem gedurende zijn schoolloopbaan in het basis- en secundair onderwijs volgen. Het is de bedoeling om alzo de doorstroming van informatie m.b.t de leermoeilijkheden die de leerling tijdens zijn schoolloopbaan ondervindt, te bevorderen en zijn leertraject op te volgen.

3. Het dossier bestaat uit 4 delen: een administratief luik, een luik "schoolloopbaan", een luik "opvolging leerling" en een luik "procedures". Volgens blz. 6-9 van de "Corrigerende nota aan de regering van de Franstalige Gemeenschap" (hierna de nota)¹ bevatten deze luiken de volgende informatie:

- in het administratieve luik wordt signalatieke informatie m.b.t. de leerling en zijn wettelijke vertegenwoordigers opgeladen vanuit de gegevensbanken SIEL en FASE;
- in het luik "schoolloopbaan" wordt per schooljaar de school, het gevolgde type van onderwijs, vermeld, evenals de data van het toekennen van het getuigschrift basisonderwijs en van het getuigschrift gemeenschappelijke kern en, in voorkomend geval, de beslissing om het jaar over te doen, de beslissing om over te gaan, de melding van oriëntatie naar het gespecialiseerd onderwijs, de vermelding van een systeem onthaal en de scholarisatie van nieuwkomers en de vermelding van een begeleidingssysteem Frans als Leertaal (gericht op het leren van de onderwijstaal). Ook deze informatie wordt uit SIEL en FASE opgeladen;
- in het luik "opvolging leerling" wordt uitsluitend voor de leerlingen met hardnekkige leerproblemen op 3 vaste tijdstippen (31/10, 31/01 en 30/06) informatie ingebracht m.b.t. de specifieke aanvullende stelsels voor differentiatie en persoonlijke begeleiding die lopende zijn;
- in het luik "procedures" wordt in digitale vorm de informatie m.b.t. een aantal procedures opgenomen, namelijk:
 - de procedure m.b.t. het uitzonderlijk overdoen van de derde kleuterklas;
 - de procedure m.b.t. het uitzonderlijk overdoen van een schooljaar in de gemeenschappelijke kern;

¹ De Autoriteit heeft zich hoofdzakelijk op de informatie uit deze nota gesteund gelet op het feit dat de memorie van toelichting die het ontwerp vergezelt zeer summier is.

- uitzonderingsprocedure m.b.t. tot het overgaan naar een schooljaar;
- de procedure strekkende tot oriëntatie naar het buitengewoon onderwijs;
- de procedure m.b.t. de redelijke aanpassingen;
- de procedure m.b.t. de regelmatige aanwezigheid op school.

De personeelsleden van de PMS-centra en de leden van het onderwijsteam worden verplicht om het dossier te raadplegen en de luiken "schoolloopbaan" en "procedures" aan te vullen overeenkomstig de bepalingen van het *Wetboek voor basis- en secundair onderwijs* en andere specifieke decretale bepalingen. Daarnaast voorziet het ontwerp dat het dossier of delen ervan toegankelijk zullen zijn voor een reeks van derden die in een aantal gevallen ook over schrijfrechten beschikken.

4. Volgens blz. 16 van de nota zullen de diensten van de regering het dossier aanmaken zodra een leerling in een school is ingeschreven. Uit deze nota en de memorie van toelichting bij het ontwerp leidt de Autoriteit af dat het dossier centraal wordt aangemaakt en bewaard. Dit betekent *de facto* dat er een centrale gegevensbank wordt gecreëerd waarin de dossiers en hun inhoud, waaronder gegevens over gezondheid (= bijzondere categorie persoonsgegevens zoals gedefinieerd door artikel 9 AVG), van alle leerlingen van het basis- en secundair onderwijs van de Franstalige gemeenschap worden opgeslagen. Het is dus m.a.w. een grootschalige verwerking van persoonsgegevens van een kwetsbare groep, namelijk minderjarigen, die een belangrijke risico vormt voor hun rechten en vrijheden.

5. Volgens artikel 22 van de *Grondwet*, samen gelezen met artikel 8 van de EVRM en artikel 6.3 van de AVG, moet een norm van wettelijke rangorde bepalen onder welke omstandigheden een gegevensverwerking is toegestaan. Overeenkomstig het legaliteitsbeginsel moet deze wetgevingsnorm dus in ieder geval de essentiële elementen van de verwerking vastleggen in duidelijke en nauwkeurige regelgeving, waarvan de toepassing voor de betrokkenen voorspelbaar moet zijn. Wanneer de gegevensverwerking een bijzonder belangrijke inmenging vormt op de rechten en vrijheden van de betrokkenen, zoals in het onderhavige geval, moeten de volgende essentiële elementen door de wetgever worden vastgesteld:

- het (de) precieze doeleinde(n), waarvan bij lezing kan worden afgeleid welke gegevensverwerkingsverrichtingen zullen worden ingevoerd voor de verwezenlijking ervan,
- de identiteit van de verwerkingsverantwoordelijke(n) (indien reeds mogelijk),
- het soort gegevens dat noodzakelijk is voor de verwezenlijking van dit (deze) doeleinde(n) en de bewaartermijn van de gegevens ,
- de categorieën betrokkenen van wie de gegevens zullen worden verwerkt,
- de ontvangers of categorieën ontvangers aan wie de gegevens worden meegedeeld en de omstandigheden waarin ze zullen worden meegedeeld,

- de eventuele beperking van de verplichtingen en/of rechten vermeld in de artikelen 5, 12 tot 22 en 34 AVG.

6. De Autoriteit zal nagaan in hoeverre deze elementen in het ontwerp zijn opgenomen.

II. ONDERZOEK VAN DE AANVRAAG

a) Rechtsgrond

7. Elke verwerking van persoonsgegevens moet steunen op een rechtsgrond in de zin van artikel 6 AVG. De Autoriteit stelt vast dat de verwerkingen waartoe het ontwerp aanleiding geeft in hoofde van de verwerkingsverantwoordelijke, gestoeld zijn op artikel 6.1.e), AVG, namelijk een taak van algemeen belang die hem is opgedragen, zijnde het organiseren en verzekeren van kwaliteitsvol onderwijs.

8. Volgens het nieuwe artikel 1.7.10 – 4 (ingevoegd door artikel 5 van het ontwerp) zullen gegevens m.b.t. de gezondheid worden verwerkt, meer in het bijzonder de documenten verstrekt door de ouders of de meerderjarige leerling die medische of paramedische gegevens bevatten die nuttig zijn voor de opvolging van de scholing. Het betreft dus een bijzondere categorie van persoonsgegevens vermeld in artikel 9 AVG² waarvan de verwerking verboden is (artikel 9.1 AVG) tenzij deze, naast een rechtsgrond vermeld in artikel 6 AVG, bovendien kan gestoeld worden op een van de rechtsgronden vermeld in artikel 9.2 AVG. *In casu* lijkt de rechtsgrond artikel 9.2.a) AVG (toestemming) te zijn gelet op het feit dat de ouders of de meerderjarige leerling uitdrukkelijk vragen dat deze informatie in het dossier wordt opgenomen. Krachtens artikel 9.4 AVG kunnen de lidstaten de verwerking van deze gegevens door bijkomende voorwaarden omkaderen. Dit is *in casu* het geval. Om in de mate van het mogelijke te vermijden dat de ouders/leerling onnodige of overmatig veel medische informatie laten opnemen in het dossier zal de regering een lijst van toelaatbare documenten vaststellen (nieuwe artikel 1.7.10 – 12, § 2, ingevoegd door artikel 13 van het ontwerp).

9. De Autoriteit neemt hiervan akte.

b) Doeleinden

10. Volgens artikel 5.1.b) AVG kan de verwerking van persoonsgegevens enkel uitgevoerd worden voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden.

² Persoonsgegevens waaruit ras of etnische afkomst, politieke opvattingen, religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen, of het lidmaatschap van een vakbond blijken, en verwerking van genetische gegevens, biometrische gegevens met het oog op de unieke identificatie van een persoon, of gegevens over gezondheid, of gegevens met betrekking tot iemands seksueel gedrag of seksuele gerichtheid.

11. Het nieuwe artikel 1.7.10 - 2, § 1, (ingevoegd door artikel 3 van het ontwerp) bepaalt dat er voor elke leerling naar aanleiding van zijn eerste inschrijving een dossier wordt aangemaakt. Vermits het *de facto* de bedoeling is om aan de hand van dit dossier leerlingen met leermoeilijkheden beter op te volgen, stelt zich de vraag of dit wel een proportionele maatregel is, gelet op het feit dat een niet onbelangrijk aantal leerlingen zijn schoolloopbaan afwerkt zonder met leermoeilijkheden geconfronteerd te worden.

12. De Autoriteit stelt vast dat voor leerlingen zonder leerproblemen alleen het administratieve luik en het luik "schoolloopbaan" gegevens zullen bevatten. Voor hen vormt het dossier een gecentraliseerde gemeenschappelijke tool waarmee de in deze luiken opgenomen informatie op gebruiksvriendelijke wijze toegankelijk is voor de betrokken school, het betrokken PMS-centrum en de ouders.

13. Voor leerlingen met leermoeilijkheden zullen de luiken "opvolging leerling en "procedures", informatie bevatten in verband met hun leermoeilijkheden, die een gevoelig karakter kan hebben. Ook deze informatie zit centraal in het dossier opgeslagen. De Autoriteit is van oordeel dat dergelijke centrale opslag slechts aanvaardbaar is voor zover er strikt over wordt gewaakt dat de toegang strikt wordt beperkt tot de leraars van de leerling, de directie van de school waar hij is ingeschreven, de personeelsleden van het PMS-centrum die de leerling begeleiden. In dit verband verwijst de Autoriteit tevens naar haar opmerkingen m.b.t. het gebruikers- en toegangsbeheer (punten 46 - 48).

14. Het nieuwe artikel 1.7.10 - 2, § 2, eerste lid, stelt de doeleinden vast die door het dossier worden nagestreefd, namelijk:

- in het belang van de leerling informatie verstrekken en uitwisselen over de jaren, studieniveaus en scholen heen;
- de opvolging ondersteunen van de scholing van elke leerling vanwege het onderwijsteam en de personeelsleden van de PMS-centra tijdens de schoolloopbaan en zo bijdragen tot het slagen van de leerling;
- de informatie-uitwisseling versterken tussen de school, de ouders en de leerlingen tijdens het schooltraject.

15. De formulering van het eerste doeleinde is in het licht van de inhoud van het dossier zoals hierboven beschreven in punt 3 te vaag (niet welbepaald). Dit kan verholpen worden door de idee van het eerste doeleinde te integreren in het tweede doeleinde opdat het als welbepaald en uitdrukkelijk omschreven zou kunnen worden gekwalificeerd. Dit zou dan als volgt kunnen luiden: *met het oog op het bijdragen tot het slagen van de leerling met leermoeilijkheden, de opvolging ondersteunen van de*

scholing van deze leerlingen vanwege het onderwijsteam en de personeelsleden van het PMS-centrum tijdens de schoolloopbaan en de informatie hieromtrent verstrekken/uitwisselen over de jaren, studieniveaus en scholen heen.

16. Uit de formulering van het derde doeleinde leidt de Autoriteit af dat het voornamelijk de informatie viseert die zal worden opgenomen in het luik "opvolging leerling" en het luik "procedures" en die de school momenteel reeds in een of andere vorm aan de ouders verstrekt. Door ouders toegang te geven tot het dossier, wordt die informatie hen systematisch ter beschikking gesteld zodat ze de eventuele beslissingen die worden getroffen m.b.t. het leertraject nauwgezet kunnen opvolgen en tevens nuttige feedback kunnen geven (zie blz. 19 van de nota). Als deze lezing klopt en rekening houdend met de inhoud van het dossier, wordt in de formulering van het derde doeleinde er goed aan gedaan voor de duidelijkheid te preciseren dat het *de versterking van de informatie-uitwisseling m.b.t. de beslissingen in verband met het leertraject tussen de school, de ouders en de leerlingen tijdens het schooltraject* betreft.

17. Het nieuwe artikel 1.7.10 - 2, § 2, tweede lid, stelt dat het dossier, in de context van de doeleinden, bijdraagt tot het regelen van administratieve procedures in toepassing van decretale en reglementaire bepalingen in verband met het traject van de leerling en de opvolging van zijn scholing. De Autoriteit vestigt er de aandacht van de steller van het ontwerp op dat de beoogde procedures niet alleen strikt moeten vallen binnen de in het ontwerp omschreven doeleinden maar ook de inhoudelijke omschrijving van het dossier moeten respecteren.

c) Proportionaliteit

18. Artikel 5.1.c), AVG bepaalt dat persoonsgegevens toereikend, ter zake dienend en beperkt moeten zijn tot wat noodzakelijk is voor de beoogde doeleinden ('minimale gegevensverwerking'). De Autoriteit stelt vast dat het eerste lid van de eerste paragraaf van het nieuwe artikel 1.7.10 – 5 (ingevoegd door artikel 6 van het ontwerp) het beginsel van de minimale gegevensverwerking herhaalt. Deze bepaling heeft geen enkele meerwaarde in vergelijking met de AVG. Bovendien schendt ze het verbod op overschrijving van de AVG³. De verwijdering van dit lid dringt zich dan ook op.

19. Het nieuwe artikel 1.7.10 – 4 (ingevoegd door artikel 5 van het ontwerp) beschrijft het dossier. Het verduidelijkt vooreerst dat het uit 4 luiken bestaat en omschrijft vervolgens per luik de categorieën

³ Ter herinnering, en zoals het Hof van Justitie van de Europese Unie consequent in zijn rechtspraak heeft geoordeeld, houdt de rechtstreekse toepasselijkheid van Europese verordeningen een verbod in op een transcriptie ervan in nationaal recht, omdat een dergelijke procedure" (creëren) een dubbelzinnigheid kan inhouden met betrekking tot zowel de juridische aard van de toepasselijke bepalingen als het tijdstip van de inwerkingtreding ervan (HJEU, 7 februari 1973, Commission vs. Italië (C-39/72), Jurisprudentie, 1973, blz. 101, § 17). zie ook en met name HJEU, 10 oktober 1973 Fratelli Variola S.p.A. vs. Italiaanse Administratie van financiën, Jurisprudentie, 1973, blz. 981, § 11; HJEU, 31 januari 1978, Ratelli Zerbone Snc c. Amministrazione delle finanze dello Stato, Jurisprudentie (C-94/77), 1978, p. 99, §§ 24-26.

van gegevens die ze bevatten.

20. Het administratieve luik (nieuwe artikel 1.7.10 – 4, § 2) bevat de gecontroleerde en geactualiseerde gegevens nodig om de leerling en zijn ouders te identificeren en te contacteren. In het licht van de doeleinden is de opname van de gegevens nodig om de leerling en zijn ouders te identificeren en te contacteren, niet disproportioneel. Problematisch is echter de invulling die de punten 1° - 3° van die paragraaf eraan geven. In de punten 1° en 2° wordt gesproken van de "administratieve gegevens" van de leerling en zijn ouders. Achter de term "administratieve gegevens" gaat een grote waaier van gegevens schuil, waarvan de identificatie- en contactgegevens slechts een klein onderdeel zijn. In het licht hiervan moeten de punten 1° en 2° in paragraaf 2 worden weggelaten. De inleidende zin van deze paragraaf geeft voldoende duidelijk aan welke gegevens worden bedoeld.

21. Het punt 3°, namelijk "de documenten verstrekt door de ouders of de meerderjarige leerling die medische of paramedische gegevens nuttig voor de opvolging van de scholing bevatten", zou eveneens een invulling geven van "identificatie- en contactgegevens". De Autoriteit stelt vast dat deze documenten en de gegevens die ze bevatten helemaal niets te maken hebben met het identificeren en contacteren van personen. Het betreft zonder meer gegevens over de gezondheid in de zin van artikel 9 AVG die niet in het administratieve luik thuishoren. Dit punt moet dan ook in de context van dit luik worden geschrapt wegens disproportioneel.

22. Uit de omschrijving van punt 3° blijkt dat het medische informatie betreft die relevant is voor het opvolgen van de scholing van de leerling. Ze wordt op verzoek van de ouders of van de meerderjarige leerling opgenomen in het dossier. Rekening houdend met de reden die wordt opgegeven ter verantwoording van de opname in het dossier, is het eerder aangewezen om deze informatie om te nemen in het luik "opvolging leerling".

23. Ook in dit verband bepaalt het nieuwe artikel 1.7.10 – 12 (ingevoegd door artikel 13 van het ontwerp) dat de regering de lijst van toelaatbare documenten bepaalt die op verzoek van de ouders of de leerling in het dossier kunnen worden opgeladen. Niettegenstaande het feit dat deze informatie wordt geregistreerd op verzoek van de ouders/leerling, en de regering een lijst van documenten zal vaststellen, doet dit geen afbreuk aan het feit dat de verwerkingsverantwoordelijke alleen maar gegevens mag verwerken die toereikend en ter zake dienend zijn. Dit is niet standaard voor alle leerlingen hetzelfde. De verwerkingsverantwoordelijke zal er dus moeten over waken dat alleen datgene wat strikt noodzakelijk en nuttig is voor de opvolging van de scholing van een leerling wordt geregistreerd.

24. De inhoud van het luik "schoolloopbaan" (nieuwe artikel 1.7.10 – 4, § 3) is in zeer algemene termen omschreven zodat er moeilijk uit valt op te maken welke informatie gevisieerd wordt.

Gevolg: het is zeer moeilijk de proportionaliteit te beoordelen. De steller van het ontwerp heeft nochtans de inhoud van dit luik reeds precies vastgesteld zoals blijkt uit blz. 8 van de nota. Per schooljaar worden de school en het gevolgde type van onderwijs genoteerd en daarnaast de data van toekennen van het getuigschrift basisonderwijs en van het getuigschrift gemeenschappelijke kern, in voorkomend geval vermelding van de beslissing om het jaar over te doen, de beslissing om over te gaan, de melding van oriëntatie naar het gespecialiseerd onderwijs, vermelding van een systeem onthaal en de scolarisatie van nieuwkomers, de vermelding van een begeleidingssysteem Frans als Leertaal (gericht op het leren van de onderwijstaal). Deze gegevens geven geen aanleiding tot bijzondere opmerkingen vanuit proportionaliteitsperspectief. Om van toereikende en ter zake dienende gegevens te kunnen spreken moet de voorgestelde tekst van paragraaf 3 worden vervangen door de omschrijving opgenomen in de nota. Dit komt daarenboven de transparantie en duidelijkheid van de regelgeving ten goede.

25. De Autoriteit stelt vast dat de omschrijving van de inhoud van het luik "opvolging leerling" (nieuw artikel 1.7.10 – 4, § 4)odeloos verwarrend is omdat de tweede zin van de omschrijving niets met de inhoud te maken heeft. In die zin wordt eigenlijk het doeleinde vermeld in het nieuwe artikel 1.7.10 – 2, geparafraseerd. Dit is overbodig en deze zin moet dus worden weggelaten. Uit de tekst blijkt dat in dit luik de leermoeilijkheden die een leerling heeft, worden vermeld, evenals de specifieke aanvullende stelsels voor differentiatie en persoonlijke begeleiding die worden uitgewerkt om hieraan te verhelpen en niets anders⁴. Dit geeft in het licht van het nagestreefde doeleinde geen aanleiding tot bijzondere opmerkingen.

26. De inhoud van het luik "procedures" wordt als volgt omschreven: "*De gegevenscategorieën nodig met het oog op de digitale administratieve procedures m.b.t. het leerlingentraject, de opvolging van zijn scholing in toepassing van decretale of reglementaire bepalingen (...)*" (nieuw artikel 1.7.10 – 4, § 5). Dit is geen transparante omschrijving die het voor de burger duidelijk maakt welke gegevens worden verwerkt. Op basis van zo'n vage omschrijving kan de Autoriteit evenmin een proportionaliteitstoets verrichten. Deze paragraaf moet worden aangepast zodat duidelijk wordt aangegeven welke gegevenscategorieën worden bedoeld (en welke "digitale procedures"). Daarbij kan de nota (blz. 9) als vertrekpunt dienen om de procedures waarover het gaat op te sommen. Vervolgens kunnen de categorieën van persoonsgegevens die n.a.v. deze procedures worden verwerkt, worden bepaald.

27. Het nieuwe artikel 1.7.10 – 5, § 1, tweede lid, stelt dat de regering de gegevenscategorieën die in het dossier worden opgenomen, zal vaststellen. Zoals reeds in punt 5 werd aangestipt moeten

⁴ Dit wordt trouwens kracht bijgezet door het nieuwe artikel 1.7.10 – 5, § 1, derde lid, dat bepaalt dat in het dossier geen informatie wordt opgenomen over tuchtsancties noch over de resultaten van de examens/proeven, met uitzondering van de behaalde getuigschriften.

ingeval van een belangrijke inmenging in de rechten en vrijheden de gegevenscategorieën in het ontwerp worden opgenomen. De regering kan alleen nader invullen welke gegevens deze gegevenscategorieën bevatten. De formulering van dit lid moet in die zin worden aangepast.

d) Verwerkingsverantwoordelijke

28. Het nieuwe artikel 1.7.10 – 8 (ingevoegd door artikel 9 van het ontwerp) bepaalt dat het Ministerie van de Franse gemeenschap verwerkingsverantwoordelijke is voor het dossier en de informatie die het bevat, terwijl de inrichtende machten van de scholen verwerkers zijn. Daarnaast kwalificeert het nieuwe artikel 1.7.10 – 14 (ingevoegd door artikel 15 van het ontwerp) ook Etnic, die instaat voor de ontwikkeling van de toepassing en het dossier, als verwerker.

29. De identificatie van de verwerkingsverantwoordelijke in de regelgeving zorgt ervoor dat de burger die de rechten opgenomen in de artikelen 12 – 22 AVG wenst uit te oefenen, weet tot wie hij zich daartoe moet richten. Het Ministerie van de Franse gemeenschap omvat verschillende administraties, die op hun beurt meerdere diensten omvatten. De verwerkingsverantwoordelijke moet nauwkeuriger worden geïdentificeerd met het oog op de vlotte uitoefening van de rechten in de artikelen 12 – 22 AVG.

30. De Autoriteit neemt hiervan akte en herinnert er louter volledigheidshalve aan dat:

- de aanwijzing van de verwerkingsverantwoordelijke in het licht van de feitelijke omstandigheden gepast moet zijn⁵. Met andere woorden, voor elke verwerking van persoonsgegevens moet worden nagegaan wie feitelijk het doel nastreeft en controle heeft over de verwerking;
- de relatie tussen de verwerkingsverantwoordelijke en de verwerkers overeenkomstig artikel 28 AVG moet geregeld worden.

e) Betrokkenen

31. De betrokkenen blijken overduidelijk uit het nieuwe artikel 1.7.10 – 2, § 1 (ingevoegd door artikel 3 van het ontwerp). Het zijn alle leerlingen die voor de eerste keer worden ingeschreven in een kleuterschool, een lagere school, een basisschool of een secundaire school.

⁵ Zowel de Werkgroep 29 – voorganger van de Europees Comité voor Gegevensbescherming – als de Autoriteit beklemtoonden de noodzaak om het concept verwerkingsverantwoordelijke te benaderen vanuit een feitelijk perspectief. Zie : Werkgroep 29, Advies 1/2010 over de begrippen « verwerkingsverantwoordelijke » en « verwerker », 16 februari 2010, p. 9 (https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2010/wp169_nl.pdf) Gegevensbeschermingsautoriteit, *Overzicht van de begrippen verwerkingsverantwoordelijke/verwerker in het licht van de Verordening (EU) nr. 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens (AVG) en enkele specifieke toepassingen voor vrije beroepen zoals advocaten.*

f) Bewaartermijn

32. Het nieuwe artikel 1.7.10 – 13 (ingevoegd door artikel 14 van het ontwerp) regelt de bewaartermijn.

33. De gegevens die overeenkomstig het nieuwe artikel 1.7.10 – 5, § 2, 1°, uit andere databanken worden opgeladen, d.w.z. de gegevens vervat in het administratieve luik en het luik “schoolloopbaan”, worden niet in het dossier bewaard. Ze worden telkens wanneer het dossier geopend wordt, opgeladen uit die andere databanken (zie blz. 10 van de nota). Dit geeft geen aanleiding tot bijzondere opmerkingen.

34. De gegevens die door de leden van het onderwijsteam en het personeel van de PMS-centra in het dossier (luiken “opvolging leerling” en “procedures”) worden geregistreerd, worden bewaard tot 6 maanden nadat de leerling met vrucht het secundair onderwijs met volledig leerplan of het alternerend secundair onderwijs heeft afgesloten. Na het verstrijken van die termijn wordt het dossier geschrapt. De voorgestelde termijn geeft geen aanleiding tot bijzondere opmerkingen. Voor wat de formulering betreft zou het beter zijn om de term “schrappen (supprimer)” te vervangen door “vernietigen (détruire)”.

35. Wanneer een leerling vóór hij de leerplichtleeftijd bereikt niet langer deelneemt aan het door de Franse Gemeenschap georganiseerde onderwijs, wordt zijn dossier geschorst en worden de gegevens bewaard. Indien hij zich opnieuw inschrijft wordt het dossier gereactiveerd. De gegevens blijven in eerste instantie bewaard tot hij zich opnieuw inschrijft in het leerplichtonderwijs. Gebeurt dat niet dan worden ze bewaard tot 6 maanden na de 20^e verjaardag. De steller van het ontwerp verantwoordde deze bewaartermijn op 07/10/2020 als volgt: een leerling die vóór de leeftijd van 18 jaar zijn studies in het secundair onderwijs afbreekt, kan deze op elk moment, ongeacht zijn leeftijd, hervatten. Van zodra de betrokkene ouder dan 20 jaar is, wordt de kans dat hij dit nog zal doen als gering ingeschat. De Autoriteit neemt hiervan akte.

g) Toegang tot de gegevens (ontvangers)

36. Het nieuwe artikel 1.7.10 – 4, § 5, tweede lid, (ingevoegd door artikel 5 van het ontwerp) bepaalt wie toegang heeft (lezen en/of schrijven) tot het luik “procedures”. Hieruit kan besloten worden dat de andere luiken van het dossier uitsluitend toegankelijk zijn voor het onderwijsteam, de personeelsleden van de PMS-centra, de directie van de school, de ouders/meerderjarige leerling, wat voor de hand ligt vermits zij hetzij betrokkene zijn, hetzij een specifieke reglementaire opdracht hebben met het oog op het doeleinde nagestreefd door het dossier.

37. De toegang tot het luik "procedures" voor de doelgroepen vermeld onder de punten 1° tot en met 4° geeft, om dezelfde reden als in vorig punt vermeld, geen aanleiding tot opmerkingen. De toegang van de **andere doelgroepen is slechts verantwoord in zoverre hen een reglementaire rol werd toebedeeld in de procedures die door het luik "procedures" worden geïmplementeerd.**

38. Punt 5° bepaalt dat de diensten van de regering eveneens in aanmerking komen voor toegang tot het luik "procedures". Dit is een nietszeggende bepaling gelet op de waaier van diensten die onder de regering ressorteren. Het laat de lezer volledig in het ongewisse welke diensten het betreft en schiet dus op het vlak van transparantie tekort. Een preciezere omschrijving dringt zich op zodat de betrokkene bij de lezing ervan een beeld kan vormen zowel van wie toegang heeft tot zijn gegevens als van de relevantie van die toegang. Het belang hiervan kan niet voldoende beklemtoond worden in het licht van het nieuwe artikel 1.7.10 - 9, § 4, tweede lid, krachtens hetwelk de door de regering aangeduide ambtenaar-generaal een toegang (lectuur en/of schrijven) kan toekennen aan de personeelsleden van de diensten van de regering. Bij gebrek aan nadere precisering zoals hoger opgemerkt, beschikt de ambtenaar-generaal over een blanco cheque.

39. Punt 6° voorziet in een toegang voor de leden van de algemene inspectiedienst. De Autoriteit stelt vast dat deze formulering te ruim is. Zij gaat ervan uit dat de algemene inspectiedienst van het onderwijs wordt bedoeld en niet bijvoorbeeld de algemene inspectiedienst cultuur. Dit moet nader gepreciseerd worden in de tekst.

40. Tot slot bepaalt het punt 7° dat er tevens een toegang zal zijn voor iedere persoon die daartoe gemachtigd is door een decretale of reglementaire bepaling. Dit punt moet worden weggelaten. Indien reeds geweten is wie toegang moet hebben, dan moet men ze aan de lijst toevoegen (transparantie). Indien er later een nieuwe instantie toegang moet krijgen ingevolge een specifieke decretale opdracht, dan is het best deze toe te voegen aan deze lijst.

h) Recht van toegang

41. Het nieuwe artikel 1.7.10 – 12 (ingevoegd door artikel 13 van het ontwerp) bepaalt dat de ouders en de leerling op eenvoudig verzoek aan het schoolhoofd of aan het PMS-centrum het dossier kunnen raadplegen. Op schriftelijk verzoek wordt hen een kopie van het dossier bezorgd. Dit is een uitwerking van het recht van inzage zoals voorzien door artikel 15 AVG en het geeft de ouders en leerlingen toegang **tot alle informatie** die in het dossier wordt opgenomen, dus ook de memo's. De memo's worden door de leden van het onderwijsteam of de personeelsleden van de PMS-centra met schrijfrechten in het dossier aangebracht teneinde specifieke informatie met hun collega's te

delen. Deze memo's zijn tijdelijk en worden geschrapt wanneer een nieuwe synthese van de situatie wordt gemaakt. Dit ligt volledig in lijn met het principiële recht van inzage zoals geformuleerd in artikel 15 AVG.

42. Op blz. 11 van de nota wordt gesteld dat deze memo's niet toegankelijk zullen zijn voor de ouders en de leerling. Dit druist in tegen het principiële recht van inzage, waarvan slechts uitzonderlijk kan afgeweken worden. Artikel 23 AVG somt de gevallen op waarin dergelijke afwijking mogelijk is en onder welke voorwaarden. Indien de steller van het ontwerp de inzage van de memo's in sommige gevallen wenst te beperken, dat moet dit in het ontwerp worden geregeld overeenkomstig artikel 23 AVG. Hierbij zal een belangenafweging moeten worden gemaakt waarbij het belang van het kind voorop staat. Ter inspiratie kan desgevallend gekeken worden naar artikel 9 van de wet van 22 augustus 2002 *betreffende de rechten van de patiënt*.

i) Varia

Statistieken

43. Anonieme gegevens zijn niet langer persoonsgegevens en bijgevolg is de AVG er niet op van toepassing. Het omzetten van persoonsgegevens in anonieme gegevens vereist een verwerking van persoonsgegevens waarop de AVG wel van toepassing is. Het artikel 1.7.10 – 5, § 3, (ingevoegd door artikel 6 van het ontwerp) vermeldt dat de gegevens van het dossier, voor zover ze anoniem worden gemaakt, gebruikt worden voor statistisch onderzoek. De Autoriteit stelt vast dat om *in casu* anonieme gegevens te produceren, er gegevens uit de persoonlijke en vertrouwelijke dossiers van minderjarigen die in beginsel niet toegankelijk zijn voor derden moeten worden samengebracht en bewerkt. In het licht hiervan moet in het ontwerp worden bepaald wie belast wordt met het centraliseren en verwerken van de gegevens ten einde ze te anonimiseren voor statistisch onderzoek. .

44. De Autoriteit herinnert eraan dat anonimisering wordt gedefinieerd als een handeling waarbij persoonsgegevens zodanig worden geanonimiseerd dat de betrokkene niet of niet meer identificeerbaar is (overweging 26 van de AVG). Een persoon kan worden geïdentificeerd door een proces van individualisering, correlatie of gevolgtrekking - ook met behulp van aanvullende informatie⁶ - zelfs als de naam van de persoon niet kan worden getraceerd. Voor meer details verwijst de Autoriteit naar Advies 05/2014 van de Werkgroep gegevensbescherming artikel 29, de voorloper van het Europees Comité voor gegevensbescherming, over anonimiseringstechnieken⁷.

⁶ Aanvullende informatie is alle openbare of privé informatie die kan worden gebruikt door een persoon die toegang heeft tot een "geanonimiseerde" dataset om een persoon in de dataset te heridentificeren.

⁷ Te raadplegen via: https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp216_nl.pdf.

45. Voor alle duidelijkheid: het ontbreken van direct identificeerbare informatie zoals naam, adres of telefoonnummer is niet voldoende om gegevens als anoniem te beschouwen. Dergelijke gegevens zullen over het algemeen als gespeudonimiseerde gegevens worden beschouwd en zijn aan de AVG onderworpen.

Toegang en gebruikersprofielen

46. Het nieuwe artikel 1.7.10 – 9 (ingevoegd door artikel 10 van het ontwerp) bepaalt dat het dossier via een beveiligde en gepersonaliseerde toegang, toegankelijk is. Uit de nota blijkt dat die beveiligde en gepersonaliseerde toegang (CERBERE) geschiedt aan de hand van een gebruikersnaam en wachtwoord. De Autoriteit stelt vast dat het dossier mogelijks een bijzondere categorie van persoonsgegevens vermeld in artikel 9 AVG bevat. Daarenboven hebben deze gegevens betrekking op minderjarigen, dus kwetsbare personen. Een goede beveiliging van het dossier is dus een must. Dit vereist onder meer dat de toegang tot het dossier geschiedt door middel van een identificatie- en authenticatiemethode met een hoog betrouwbaarheidsniveau. De combinatie van gebruikersnaam en wachtwoord voldoet hier niet aan. In België is trouwens een instrument voor identificatie en authenticatie met een hoog beveiligingsniveau algemeen beschikbaar, namelijk de eID. De steller van het ontwerp moet dit aspect herbekijken.

47. Het is de regering die de verschillende gebruikersprofielen zal vastleggen en bepalen wie leesrechten⁸ heeft en wie schrijfrechten. Zo zal elk lid van het onderwijsteam en elk personeelslid van de PMS-centra slechts toegang hebben tot de dossiers van de leerlingen van de school en van het niveau waarin hij actief is (nieuw artikel 1.7.10 – 9, § 2, tweede lid). Dit betekent dat een leraar die les geeft in klas 1A niet alleen toegang zal hebben tot de dossiers van de leerlingen van klas 1A maar ook die van de klassen 1B en 1C. Dergelijke toegang is disproportioneel. Op blz. 17 van de nota leest de Autoriteit dat het momenteel niet mogelijk zou zijn om de toegang van een leraar te beperken tot de dossiers van zijn leerlingen en tevens dat de organisatie van een dergelijke toegang voor administratieve overlast zou zorgen voor de lokale toegangsbeheerders die krachtens het nieuwe artikel 1.7.10 – 9, § 2, vierde lid, instaan voor de toedeling van rechten, de schorsing en het sluiten ervan. Noch deze argumenten, noch dit nieuwe artikel doen afbreuk aan het feit dat de verwerkingsverantwoordelijke bewust toegang zal verlenen tot persoonsgegevens aan personen die daartoe niet gerechtigd zijn, wat strijdig is met de AVG.

48. In verband met die toegang is het ook nuttig om nader naar het “onderwijsteam” te kijken.

⁸ Het nieuwe artikel 1.7.10 – 7 (ingevoegd door artikel 8 van het ontwerp) regelt specifiek de leesrechten van het onderwijsteam en de personeelsleden van de PMS-centra m.b.t. het luik “opvolging leerling”. Deze regeling geeft geen aanleiding tot bijzondere opmerkingen.

Het nieuwe artikel 1.7.10 – 1, 4° (ingevoegd door artikel 2 van het ontwerp) zegt dat met onderwijsteam het onderwijsteam zoals gedefinieerd in artikel 1.3.1 – 1, 32° van het *Wetboek voor basis- en secundair onderwijs*, minus de bibliotheeksecretaresses, wordt bedoeld. Volgens dit artikel 1.3.1 – 1, 32° bestaat het onderwijsteam uit: *het bestuurs- en onderwijzend personeel, het paramedisch personeel, het sociaal personeel, het psychologisch personeel en het onderwijzend hulp personeel dat zijn functie volledig of gedeeltelijk uitoefent in eenzelfde school of in eenzelfde vestiging*. De vraag die zich stelt is of het met het oog op de begeleiding van kinderen met leermoeilijkheden absoluut noodzakelijk is dat al de leden van het onderwijsteam toegang hebben tot het dossier. Paramedisch personeel bedient meestal de hele school: gaan zij dan toegang krijgen tot de dossiers van alle leerlingen. De Autoriteit beschikt binnen het tijdsbestek van een adviesaanvraag niet over de mogelijkheid om dit in detail te analyseren. Ze beveelt de steller van het ontwerp en bij uitbreiding de regering dan ook aan om deze problematiek in het licht van de proportionaliteit van de toegang grondig te analyseren alvorens keuzes te maken.

Delegatie aan de regering

49. Het nieuwe artikel 1.7.10 – 9, § 4, eerste lid (ingevoegd door artikel 10 van het ontwerp) geeft een delegatie aan de regering om de wijze van aanmaak, werking, toevoer van gegevens en de raadpleging van het dossier te regelen, voor zover dit niet gebeurde door de bepalingen van het hoofdstuk dat door het ontwerp in het *Wetboek voor basis- en secundair onderwijs*, wordt ingevoegd. Dit is een weinig afgelijnde delegatie. De Autoriteit beklemtoont dat de regering binnen de grenzen die het ontwerp trekt, moet blijven. Dit betekent dat zij geen nieuwe doeleinden noch gegevenscategorieën kan toevoegen. Evenmin kan zij luiken aan het dossier toevoegen en decretaal geregelde toegang verruimen.

Beveiliging

50. Het nieuwe artikel 1.7.10 – 14, eerste lid (ingevoegd door artikel 15 van het ontwerp) stelt dat de verwerkingen van persoonsgegevens in de context van het dossier op het gebied van veiligheid conform zijn aan artikel 32 AVG. Of een verwerking op het vlak van veiligheid voldoet aan de vereisten van artikel 32 AVG is een beoordeling die in de praktijk/in feite moet gebeuren rekening houdend met de stand van de technologie en de evolutie ervan. De beveiliging van persoonsgegevens is per definitie evolutief in de tijd. Bijgevolg kan de regelgever onmogelijk *in abstracto* poneren dat een verwerking voldoet aan de veiligheidsvereisten van artikel 32 AVG. Deze zinssnede moet bijgevolg worden geschrapt.

OM DEZE REDENEN,

de Autoriteit

vestigt de aandacht op het volgende:

- een aanpassing van de formulering van de doeleinden dringt zich op (punten 15 - 16);
- gelet op het overschrijfverbod moet het nieuwe artikel 1.7.10 – 5, § 1, eerste lid worden geschrapt (punt 18);
- de inhoud van de luiken van het dossier zoals vermeld in het nieuwe artikel 1.7.10 – 4, §§ 2 – 4, moet worden aangepast overeenkomstig de opmerkingen geformuleerd in de punten 20 - 26;
- delegatie aan de regering m.b.t. de gegevenscategorieën moet beperkt worden tot het invullen van de gegevenscategorieën die door het ontwerp worden vastgesteld (punt 27);
- de dienst binnen het Ministerie van de Franse Gemeenschap die als verwerkingsverantwoordelijke zal optreden, moet nader worden bepaald (punt 29);
- in het nieuwe artikel 1.7.10 – 13, tweede lid, moet het woord “schrappen” worden vervangen door “vernietigen” (punt 34);
- in het nieuwe artikel 1.7.10 - 4, § 5, tweede lid, 5°, moet nauwkeuriger worden bepaald welke diensten van de regering toegang hebben tot het luik “procedures” van het dossier (punt 38);
- in het nieuwe artikel 1.7.10 – 4, § 5, tweede lid, 6°, moet gepreciseerd worden dat de algemene inspectiedienst die bedoeld wordt, de algemene inspectiedienst onderwijs is (punt 39);
- in het nieuwe artikel 1.7.10 - 4, § 5, tweede lid, moet het punt 7° weggelaten worden wegens onnodig (punt 40);
- als de memo’s opgenomen in het dossier niet mogen ingezien worden door de ouders/leerling, moet in de tekst een uitzondering op het recht van inzage overeenkomstig artikel 23 AVG worden opgenomen (punten 41 - 42);
- de dienst die de gegevens uit het dossier zal anonimiseren en het beoogde statistisch onderzoek zal aflijnen moet gepreciseerd worden (punt 43);
- de gebruikersprofielen moeten zo worden opgesteld dat een gebruiker alleen de dossiers kan raadplegen van leerlingen aan wie hij les geeft of aan wie hij hulp verleent als personeelslid van een PMS-centrum is (punten 47 -50);

- een toegang tot het dossier is slechts mogelijk aan de hand van een identificatie- en authenticatiemethode met een hoog betrouwbaarheidsniveau (punt 46);
- er moet voor worden gezorgd dat de opgestelde gebruikersprofielen een proportionele toegang tot de persoonsgegevens verzekeren (punten 13 en 47 - 48);
- de vage delegatie aan de regering in het nieuwe artikel 1.7.10 – 9, § 4, eerste lid, is geen vrijbrief om nieuwe doeleinden, nieuwe gegevenscategorieën of luiken aan het dossier toe te voegen of de decretaal geregelde toegang ertoe te verruimen (punt 49);
- de zinssnede met de verwijzing naar artikel 32 AVG in het nieuwe artikel 1.7.10 – 14, eerste lid, moet worden verwijderd wegens gebrek aan enige meerwaarde (punt 50).

(get.) Alexandra Jaspar
Directeur van het Kenniscentrum